

COMPARAȚIA UNOR SISTEME FISCALE DIN CENTRUL EUROPEI PRIN PRISMA IMPOZITELOR DIRECTE MAJORE

LECT. UNIV. DRD. ABRUDAN LEONARD

Universitatea din Oradea, 0259-408109

E-mail: labrudan@uoradea.ro

The following work is dedicated to those decision persons which are to make the reform in romanian fiscal policy. The steps are the same with those that were made by the other countries in the region, from the former comunist system, so that is what we have to do to make the progress that other countries have made.

Am ales acest subiect din rațiuni legate de lipsa unei asemenea analize la nivel de regiune, pe de o parte, iar pe de altă parte din cauză că factorii de decizie fiscală din țara noastră se află în plină reformă fiscală (asta dacă nu luăm în considerare decât eforturile de elaborare a unui sistem fiscal coerent, fără a avea grija *acquis*-ului comunitar), iar exemplele statelor din regiunea central-europeană ar putea constitui un cadru în care eforturile de mai sus să se înscrie.

Având în vedere ceea ce ne-am propus vom încerca să opunem sistemele fiscale unul altuia din perspectivă teoretică: cote de prelevare, tranșe de venit, precum și alte elemente de asietă. Urmând pașii pe care i-am considerat mai sus vom începe prin studiul comparativ între țările din Europa Centrală cu privire la impozitul așezat asupra persoanelor fizice, în termeni de asietă. Astfel, vom construi un tabel cuprinzând toate datele referitoare la cote și la tranșele de venit, iar apoi pe baza sa vom proceda la analizarea sistemelor fiscale respective. Vom înscrie în tabel sumele convertite în moneda unică europeană, analiza căpătând, astfel, un numitor comun fără de care ar avea probleme legate de sens.

Tabel 1. Elemente de asietă în domeniul impozitelor pe veniturile persoanelor fizice în țări din Europa Centrală

Țara	Tranșe de venit	Cote de prelevare
Cehia	0 – 3.641	15%
	3.641 – 7.282	20% asupra a ce depășește 3.641,21
	7.282 – 11.043	25% asupra a ce depășește 7.282,42
	11.043 și peste	32%

Țara	Tranșe de venit	Cote de prelevare
Polonia	0 – 9.008	19%
	9.008 – 18.016	30% asupra a ce depășește 9.008
	18.016 și peste	40% asupra a ce depășește 18.016
Slovenia	1 – 3.588	17%
	3.588 – 7.176	35%
	7.176 – 10.764	37%
	10.764 – 14.352	40%
	14.352 – 21.528	45%
	21.528 și peste	50%
Ungaria	0 – 3.237	18%
	3.237 - 6.069	26% asupra a ce depășește 3.237
	6.069 și peste	38% asupra a ce depășește 6.069

Toate echivalările de mai sus au fost făcute pe baza cursurilor de schimb de pe piețele internaționale¹ și ne oferă posibilitatea de a vedea în termeni reali care sunt tranșele de venit și de a compara în cunoștință de cauză aceste mărimi.

Studiind datele² din tabel putem lesne observa că sistemul cel mai apăsător prin prismă fiscală este cel sloven, iar cel mai relaxat este cel ceh ale cărui cote au cele mai mici valori. Asta dacă luăm în considerare cotele de prelevare și tranșele de venit cărora le sunt aferente. Privind lucrurile din alt unghi descoperim că, de fapt, cel mai rentabil sistem este cel maghiar deoarece începând cu suma de 6.000 euro se aplică o cotă de 38 de procente ceea ce determină o mai largă impunere a veniturilor, suma de mai sus fiind relativ mică în comparație cu celelalte țări din regiune. Într-adevăr dacă privim toate țările prin prisma tranșelor de venit observăm că la nivelul sumei respective (sau aproximativ) cotele de prelevare sunt mult mai mici decât în cazul Ungariei: în Cehia – 20%, în Polonia – 19%, iar în Slovenia cota este de 35 de procente. Raționamentul ne poate duce la ideea că sistemul maghiar are cea mai ridicată componentă fiscală în timp ce în Polonia există o mai mare preocupare către latura socială a chestiunii.

Încercând un clasament din acest punct de vedere vom avea pe poziția următoare Ungariei Slovenia, apoi Cehia și la urmă Polonia. Dar un asemenea top nu are o prea mare semnificație, astfel că vom iniția o comparație între aceste țări luând în calcul un indicator economic compozit: Produsul Intern Brut pe cap de locuitor. În acest sens vom mai construi un tabel conținând valorile acestui indicator pentru țările din regiune, iar apoi vom proceda la analiza din această perspectivă.

Tabel 2. Produsul Intern Brut per capita în țări din Europa Centrală

Țara	PIB <i>per capita</i> (EUR)
Cehia	13.000
Polonia	8.900
Slovenia	13.000
Ungaria	11.300

Sursa: OECD Observer. OECD în cifre, ediția 2004.

În acest context vom ilustra clar cu câți bani rămâne un cetățean al unei țări dintre cele luate în studiu după prelevarea cotelor specifice de impunere asupra sumei determinate de PIB *per capita*, în cazul fiecărui stat dintre cele patru. Menționăm că datele sunt furnizate la prețuri curente. Coroborând cele două tabele și efectuând calculele necesare obținem un alt tabel care va conține valorile medii ale sumelor rămase la dispoziția unui cetățean oarecare din regiune.

Tabel 3. Valori post-impunere privitoare la veniturile persoanelor fizice

Țara	Sume rămase după impunere (EUR)	Procent (PIB/ <i>capita</i>) rămas
Cehia	9.614	74%

¹ <http://mwprices.ft.com/custom/ft-com/currency.asp>. Cursurile sunt aferente datei de 06.04.05

² <http://www.worldwide-tax.com>

Polonia	7.209	81%
Slovenia	7.800	60%
Ungaria	7.089	63%

Sursa: calcule proprii

Reflectând asupra datelor din primele coloane ale acestui ultim tabel revenim la prima concluzie potrivit căreia sistemul fiscal din Cehia este cel mai potrivit din perspectiva contribuabililor favorizându-le acestora păstrarea unor sume mai mari la dispoziție în faza post-impunere. Ungaria, pe de altă parte, așa cum se putea anticipa din paragraful precedent, este țara cu sistemul fiscal cel mai puțin permisiv din acest punct de vedere.

Dacă luăm în considerare faptul că din partea contribuabililor suma netă este cea mai importantă și că astfel se poate evalua gradul de acceptare a sistemului de către cetățeni putem spune că cehii ar putea să fie cei mai mulțumiți de fiscalitatea din țara lor spre deosebire de unguri.

Socotind și faptul că toți acești contribuabili mai au și obligațiile legate de protecția socială ajungem la concluzia că aceste venituri se diminuează corespunzător. Nu vom aprofunda analiza pe dimensiunea siguranței sociale din cauză că elementele de asietă în acest caz au un slab caracter de omogenitate. Considerăm că un astfel de demers ar atenua sensul pe care vrem să-l dăm lucrării.

Revenind la analiză trebuie să precizăm că foarte puțini contribuabili au cunoștință despre caracteristicile sistemelor fiscale ale unor alte țări și că aceștia se raportează la fiscalitatea țării lor, socotită de cele mai multe ori apăsătoare. Astfel că aserțiunile de mai sus privitoare la gradul de mulțumire în raport cu sistemul fiscal au slab suport, subiectivitatea fiind predominantă.

Dacă ne referim la datele din ultima coloană a tabelului de mai sus, observăm un lucru interesant și anume acela că Polonia este țara în care procentul din PIB pe locuitor care rămâne după impunere este cel mai mare, ceea ce poate determina o mai mare înclinație spre capitolul economisire și respectiv investire din partea cetățenilor acestei țări. Privind lucrurile în perspectivă avem toate șansele să nu greșim dacă evaluăm gradul de creștere economică al Poloniei la un nivel superior celorlalte din regiune. Asta chiar dacă la momentul actual cea mai dinamică țară dintre cele studiate este Slovenia. În acest punct se poate face o corelație relativ clară între parametri și indicatori în vederea evidențierii funcției de influențare a finanțelor; prin acțiuni asupra elementelor de asietă se induce un anumit comportament (în cazul nostru, investițional) contribuabililor. În continuare vom încerca să surprindem aceeași latură a impozitelor directe, dar de data asta pe partea societăților comerciale, care și ele reprezintă un important segment al activității de investiții într-o economie. În acest sens vom construi un tabel, mai simplu, de data aceasta, cu elementele specifice acestei categorii de impozite.

Tabel 4. Cote de prelevare³ a impozitului pe rezultatele societăților comerciale în țări din regiune

Țara	Cotă de prelevare (%)
Cehia	25
Polonia	19
Slovenia	25
Ungaria	16

Din tabel se observă că lucrurile stau diferit în funcție de țară, în raport cu tratamentul aplicat persoanelor fizice. Adică, putem lesne vedea că Ungaria, dacă în cazul persoanelor fizice practica un sistem mai împovăraător de colectare a impozitelor (în sensul cotelor de prelevare), la persoanele juridice situația se schimbă. Această țară este cea mai liberală din acest punct de vedere, lasă la dispoziția societăților comerciale fonduri mai importante în vederea efectuării de investiții. Cu o cotă de 16 procente Ungaria se situează pe cel mai de jos nivel în privința impunerii rezultatelor firmelor. Cehia și Slovenia practică aceeași cotă de 25 de procente, iar Polonia cu cota de 19% se află, din nou, într-o postură favorabilă în perspectiva armonizării cu reglementările Uniunii Europene.

Aflându-ne în acest punct putem spune că, în regiune, Polonia este țara cu cele mai bune perspective prin prismă fiscală și în speță impozite directe. Asta fiindcă lasă la dispoziția

³ <http://www.worldwide-tax.com>

contribuabililor săi, indiferent de statutul lor, sume mai mari de bani cu ajutorul cărora aceștia își pot seta consumul și, respectiv, investițiile pe nivele superioare, reușindu-se, astfel, să se obțină o creștere a activității economice cu rezultat, sigur, în creștere economică.

Bibliografie:

1. <http://www.worldwide-tax.com>
2. <http://mwprices.ft.com/custom/ft-com/currency.asp>.
3. *** - OECD Observer. OECD în cifre, ediția 2004.